

Pirmasis naujo *de minimis* Reglamento projektas

I. Valstybės pagalbos modernizavimas ir *de minimis* Reglamentas

Kilus finansų ir ekonomikos krizei pasitvirtino, kad siekiant apsaugoti bendrosios rinkos vientisumą ir skatinti ekonomikos atsigavimą svarbu kontroliuoti valstybės pagalbą. 2012 m. gegužės 8 d. Komisija priėmė Valstybės pagalbos modernizavimo komunikatą, kuriame nustatyti didelio užmojo valstybės pagalbos kontrolės reformos, kuria siekiama padėti įgyvendinti platesnę ES ekonomikos augimo skatinimo darbotvarkę ir kartu prisidėti prie valstybių narių biudžeto konsolidavimo pastangų, tikslai. Šiomis aplinkybėmis įgyvendinant valstybės pagalbos politiką daugiausia dėmesio reikėtų skirti tam, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos teikti tinkamą pagalbą, orientuotą į rinkos nepakankamumą ir bendro Europos intereso tikslus (vadinamąją gerąją pagalbą). Be to, Komisija siekia, kad užtikrinant jos įgyvendinimą daugiausia dėmesio būtų skirta didžiausią poveikį vidaus rinkai turintiems atvejams, taip pat kad būtų racionalizuotos taisyklės ir sprendimai būtų priimami greičiau.

Kadangi *de minimis* Reglamento (Reglamento 1998/2006) peržiūra tiesiogiai susijusi su tikslu nustatyti prioritetus, dėl to ji yra svarbi valstybės pagalbos modernizavimo iniciatyvos dalis. Pagal *de minimis* Reglamentą tam tikros ribos neviršijančios pagalbos priemonės nėra valstybės pagalba, nes laikoma, kad jos neturi įtakos konkurencijai ir prekybai vidaus rinkoje. Todėl apie tas priemones nereikia iš anksto pranešti Komisijai. Priėmus šį reglamentą labai supaprastėjo nedidelės pagalbos priemonių administravimas ir užtikrintas teisinis tikrumas pagalbą teikiančioms institucijoms bei pagalbos gavėjams.

Reglamento nuostatomis reikia tinkamai suderinti reikalavimų supaprastinimą su būtinybe užtikrinti, kad konkurencija vidaus rinkoje nebūtų iškraipoma, ir skatinti efektyviai naudoti viešąsias lėšas. Kartu *de minimis* Reglamentas neturi peržengti nustatytų teisinių ribų – jos gali būti taikomos tik priemonėms, neturinčioms įtakos prekybai ir konkurencijai. Atsižvelgiant į šias teises ribas, pagrindinė Komisijos priemonė, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos tinkamoms tikslinėms priemonėms, turi būti Bendrasis bendrosios išimties reglamentas.

II. *De minimis* Reglamento peržiūra

1. Viešos konsultacijos

Kad pasirengtų *de minimis* Reglamento peržiūrai, Komisija surengė plačias konsultacijas, kuriose dalyvavo 100 suinteresuotųjų šalių. Jų atsakymai buvo labai naudingi rengiant pirmąjį projektą. Nors kai kurios valstybės narės ir viešosios institucijos pateikė labai išsamius duomenis, daugelio konsultacijose dalyvavusių valstybių narių pateikti duomenys nevisapusiški arba jie visai nepateikti. Be to, 12 valstybių narių į klausimą visai neatsakė. Komisija gerai supranta, kad tai, jog iš nemažai valstybių narių negauta patikimų duomenų, gali reikšti, kad turimi duomenys šališki ir neišsamūs. Todėl ji dar kartą prašo valstybių narių, viešųjų institucijų ir suinteresuotųjų šalių pateikti turimus duomenis per būsimas viešas konsultacijas. Komisija taip pat pastebėjo, kad labai išsiskyrė nuomonės dėl klausimo, ar tikslinga ribą didinti.

2. Riba

Pagal dabartinį *de minimis* Reglamentą nustatyta riba yra 200 000 EUR vienai įmonei per trejus finansinius metus. Remiantis Komisijos patirtimi ir visais iki šiol peržiūrai surinktais duomenimis, įskaitant duomenis, gautus per viešas konsultacijas praeitą vasarą, negalima teigti, kad būtų pagrįsta ribą didinti.

Komisijos turimi duomenys rodo, kad dauguma pagalbos gavėjų gauna gana mažų sumų pagalbą ir kad didžiajai daugumai pagalbos gavėjų taikoma riba greičiausiai nesiekiamą. Jei riba būtų labai padidinta, kartu kiltų problemų dėl kelių priešasčių. Svarbu tai, kad padidinus ribą gali būti nebeįmanoma visais atvejais užtikrinti, kad nebūtų daroma įtakos prekybai ir konkurencijai, taigi atsirastų teisinė rizika. Be to, susirūpinimą galėtų kelti galimas platus *de minimis* pagalbos naudojimas ir bendras jos poveikis, ypač turint omenyje ekonomikos nuosmukį ir nevienodas valstybių narių biudžeto galimybes. Komisija įvertino ribotas pagalbos priemonės sumas pagal laikinąją sistemą (reikalavimus atitinkanti pagalba – 500 000 EUR) ir papildomą jos lankstumą, valstybėms narėms taikomą per finansų krizę. Šis vertinimas parodė, kad, net apribojus sumas vienai įmonei, gali susidaryti labai didelės bendros suteiktos pagalbos sumos ir jos gali labai nevienodai pasiskirstyti. Todėl svarbu užtikrinti, kad bendras *de minimis* pagalbos poveikis liktų ribotas. Be to, didelis ribos padidinimas galėtų prieštarauti valstybės pagalbos modernizavimo tikslui užtikrinti, kad menki viešieji išteklių būtų efektyviai naudojami gerajai pagalbai teikti ir taip būtų padedama siekti strategijos „Europa 2020“ tikslų.

Todėl šiuo etapu didinti *de minimis* ribą būtų nepagrįsta, bet Komisija, žinoma, toliau analizuoja šį klausimą vykstant peržiūrai, kurios metu atliekamas ir poveikio vertinimas.

3. Kiti siūlomi pakeitimai

Pagal dabartinį *de minimis* Reglamentą valstybės narės gali rinktis centrinę visų *de minimis* priemonių registrą arba deklaracijų sistemą, kai visiškai pasikliaujama įmonės teikiama informacija. Dėl nepakankamų galimybių apžvelgti visą valstybėje narėje suteiktą *de minimis* pagalbą atsiranda didelių dabartinės stebėsenos sistemos trūkumų, visų pirma dėl to, kad pagalbą teikiančios institucijos neturi pakankamai priemonių patikrinti, ar laikomasi nustatytos ribos. Be to, neturint duomenų Komisijai labai sunku nustatyti tinkamą ribą ir susijusias sąlygas, nes turėti duomenų yra ypač svarbu, kad būtų galima įvertinti galimą iškraipomąjį *de minimis* priemonių poveikį. Ypač svarbu turėti bendrų duomenų, kad būtų galima įvertinti bendrą *de minimis* pagalbos poveikį. Todėl, Komisijos nuomone, *de minimis* pagalbos registras – nepakeičiama priemonė siekiant užtikrinti, kad visa *de minimis* pagalba nedarytų įtakos konkurencijai. Projekte siūloma tokį registrą sukurti palapsniui ir numatomas ilgas pereinamasis laikotarpis valstybėms narėms jį sukurti.

Be to, atsižvelgiant į pakartotinius suinteresuotųjų šalių prašymus projekte iš esmės išaiškinami ir supaprastinami reikalavimai, todėl labai sumažės nedidelės pagalbos priemonių administravimo našta. Tai rodo, kad net nekeičiant ribos naujojo *de minimis* Reglamento reikalavimai gali būti naudingai išaiškinti ir supaprastinti. Pavyzdžiui:

- projekte paskoloms, kurių suma neviršija 1 mln. EUR, o trukmė – penkerių metų ir kurių bendrojo subsidijos ekvivalento nebūtina apskaičiuoti remiantis galiojančia orientacine norma, nustatoma saugumo garanto nuostata;

- apibrėžiant sunkumų patiriančias įmones, kurioms *de minimis* Reglamentas ir toliau neturi būti taikomas, projekte remiamasi tik tais kriterijais, kuriuos lengva įvertinti;
- vadovaujantis 2012 m. priimtu *de minimis* Reglamentu, konkrečiai skirtu visuotinės ekonominės svarbos paslaugų teikėjams, panaikinta speciali mažesnė riba keleivių vežimo keliais sektoriui, nes mažosios įmonės jam jau nėra būdingos.

4. Naujojo *de minimis* Reglamento priėmimo procesas

Projektas su valstybėmis narėmis bus aptartas patariamojo komiteto posėdyje ir dėl jo iki 2013 m. gegužės 23 d. vyksta viešos konsultacijos. Kaip numatyta *de minimis* Reglamento teisiniame pagrinde, po to Komisija parengs antrą projektą ir paskelbs Oficialiajame leidinyje, jis dar kartą bus aptartas su valstybėmis narėmis patariamojo komiteto posėdyje ir dėl jo vyks viešos konsultacijos. Naująjį reglamentą tikimasi priimti 2013 m. pabaigoje.